

Преглед на правната рамка за социални услуги в България. Проблеми и предизвикателства.

София, 22 Април 2010

СЪДЪРЖАНИЕ

- Нормативни актове, регулиращи сферата на социалните услуги;
- Контекста на предоставяне на социални услуги за хора с увреждания в страната и съществуващите практики;
- Основни проблеми и предизвикателства.
- Възможни решения за усъвършенстване на системата на социалните услуги.

Правна рамка за предоставяне на социални услуги

- Правото на българските граждани на социално подпомагане е уредено в Конституцията на Република България;
- Нормативни актове на ниво национално законодателство: Закон за социално подпомагане, Правилник за прилагане на Закон за социално подпомагане, Закон за закрила на детето, Наредба за критериите и стандарти за социални услуги за деца, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за защита от дискриминация и съответните подзаконови актове.
- Международни актове, имащи съществено значение за структурирането на системата на социални услуги: Конвенцията на ООН за права на хора увреждания.

Контекст на предоставяне на социални услуги за хора с увреждания

- Реформата в сферата на социалните услуги на практика започва с приемането на Закон за социално подпомагане през май 1998 г. С този закон се отменя Указа за обществено подпомагане, приет през 1951 г.
- До 1998 г. социалните услуги за хора с увреждания представляват една много консервативна система, съпътствана от тежко наследство по отношение на специализираните институции и обществените нагласи.
- С измененията в Закона за социално подпомагане през 2002 година се променя съществено философията на структуриране на социалните услуги, като се поставя акцент върху услугите в общността и се регламентира индивидуалния подход при планиране и предоставяне на услуги. В нормативната база са приети текстове, които целят да поставят в центъра на услугите, техните потребители. Регламентирано е и финансирането на социалните услуги. Предвидена е възможност социални слуги да бъдат предоставяни на частни доставчици чрез конкурс.

ПРАКТИКИ И ИЗВОДИ

(какво се случи през последните 10 години?)

- Деинституционализацията особено по отношение на услугите за хора с увреждания не постига целения ефект да съдейства за социалното включване на лицата. Практиката показва, че дори когато се разкриват социални услуги в общността, често те възпроизвеждат моделите на институционалната грижа.
- Социалните услуги, които се развиват в общността като алтернатива на институциите не се основават на реална оценка на потребностите.
- Наред с това се наблюдава една тенденция, която е обща по отношение на всички видове социални услуги, а именно – поставя се по-голям акцент върху функциите на социалните услуги с оглед закрилата на потребителя, отколкото разработването на превантивни модели, насочени към избягване на институционализацията въобще.
- В провежданите социални политики и законова регламентация липсва холистичен подход за приобщаване и социално включване на различните уязвими групи.
- Децентрализацията на услуги в социалната сфера буксува.

Основни проблеми и предизвикателства

Понятието “Социални услуги”

- Тясно разбиране на понятието “социални услуги”, поради което липсва мултидисциплинарен подход при предоставяне на подкрепа и услуги, допълване и комбинация от услуги за хора с увреждания в трите сектора: социален, образование и здравеопазване.;
- Недостатъчен акцент върху социалната работа, липса на разработени общи ключови принципи и компетентности за ангажираните социални работници и други специалисти в процеса на предоставяне на социални услуги.

Основни проблеми и предизвикателства Ефекта на деинституционализация

- Процесът на деинституционализация не постига желания резултат. Реалната деинституционализация изисква разкриване на алтернативни услуги в общността, способстващи за извеждането и социалното включване на лицата, настанени в специализирани институции, както и ограничаването на “входа” на институциите с разработването на превантивни социални услуги, както и услуги за подпомагане на потребителите и техните семейства.
- Услугите в общността се разкриват на парче, без оценка на реалните потребности.
- Общинските администрации нямат стимули да работят за закриване на институциите, функциониращи на тяхна територия, защото получават осигурено финансиране и ангажират определен брой лица, освобождаването на които ще създаде проблем с безработица, особено в малките общини.
- Липса на адекватен механизъм на финансиране, който да обезпечи деинституционализацията.

Основни проблеми и предизвикателства

Финансиране на социалните услуги

- По-голямата част от социалните услуги са делегирана държавна дейност и се финансират със средства от републикански бюджет. Практиката показва, че процентът от бюджетите на общините, който се заделя за социални услуги от техни собствени средства е относително малък.
- Финансирането на социалните услуги не е обвързано с резултата от услугите и тяхното реално качество;
- Финансирането на социалните услуги не е обвързано със заетия капацитет на услугата;
- Продължава практиката средствата да следват доставчика, а не потребителя.

Основни проблеми и предизвикателства

- Качество на социалните услуги;
- Мотивация на персонала, ангажиран при предоставянето на услугите;
- Координация на работата на ангажираните институции;
- Работа по ратифициране на Конвенцията за права на хора с увреждания. Провеждане на обществен дебат и диалог с институциите.

**БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**

**БЪЛГАРСКИ ЦЕНТЪР ЗА
НЕСТОПАНСКО ПРАВО**

www.bcni.org

